PASTORALNI VIDIK *IZJAVA I ODLUKA PRVE SINODE VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE*

XXXII. sabor svećenika VN, Sarajevo: 15. travnja 2026.

Uvod

U dekretu o proglašenju *Izjava i odluka Prve sinode Vrhbosanske nadbiskupije* nadbiskup Tomo opisao je spomenuti dokument kao *sredstvo* i *putokaz* u ostvarivanju pastoralnog djelovanja Vrhbosanske nadbiskupije i vlastitog poslanja svakog njezina vjernika.[1] Moj zadatak je iznijeti pred vas upravo pastoralni vidik *Izjava i odluka*, tj. vidjeti sažeto na koji su način oni sredstvo i putokaz našeg pastorala.

Kako bih pokušao odgovoriti na taj zadatak, smatram potrebnim u uvodu zadržati se kratko na samoj riječi *pastoral*. Riječ je to koja se jako često koristi u jako različitim kontekstima i s različitim značenjima. U svojem govoru o pastoralnom vidiku *Izjava i odluka* vodit ću se definicijom pastorala koja u svojoj biti ne sadržava nikakav pastoralni plan i program (u tehničkom smislu). Pristupam riječi pastoral kao *davanju života*, a ne programa. Isus Krist reče za sebe da je pastir dobri koji daje život za svoje ovce, i to život u izobilju (usp.: Iv 10, 10-11). Zato svako pastoralno djelovanje jest na prvom mjestu davanje života u izobilju svakom onome koji pripada Kristovu stadu i koji je pozvan pripadati mu. A svaki *pastir* Crkve onoliko je pastir koliko *daje svoj život*, a ne tek program.

Stoga ću pred vas iznijeti pastoralni vidik *Izjava i odluka* stavljajući na prvom mjestu osobe u našoj mjesnoj Crkvi, a koje su u njemu spomenute, kao one koje trebaju primiti još više Kristova života u izobilju. Zatim ću iznijeti načine na koje tim osobama možemo davati Kristov život, tj. spomenut ću obilježja pastorala koja proizlaze iz ovog dokumenta. Na posljetku nabrojit ću neke konkretne odluke dokumenta koje određuju naše buduće pastoralno djelovanje.

Osobe kojima se treba davati Kristov život

Govoreći o osobama kojima je usmjereno pastoralno djelovanje u *Izjavama i odlukama,* već na temelju samog sadržaja možemo vidjeti da se *općenito* radi o cijelom narodu Božjem: vjernici laici, Bogu posvećene oso-

1 Usp.: Tomo VUKŠIĆ, „Dekret proglašenja Izjava i odluka Prve sinode Vrhbosanske nadbiskupije“, u: *Izjave i odluke Prve sinode Vrhbosanske nadbiskupije* (dalje: IOPSVN), Sarajevo: 2025., 8.

be i prezbiteri. *Specifične* osobe ili skupine osoba, kojima je usmjerena pastoralna briga, mogu se onda naći prije svega unutar cijelog prvog poglavlja dokumenta, pod naslovom *Crkva vrhbosanska u službi naviještanja*.[2] Želim stoga predstaviti ono što je *specificum* u *Izjavama i odlukama* za svaki dio naroda Božjeg.

Što se tiče vjernika laika, dokument ističe sljedeće:

- potrebno je otkrivati i razvijati među laicima službe koje izviru iz njihova krsnog posvećenja, prije svega službe čitača i akolita;[3]
- budući da tema braka i obitelji zauzima najvažnije mjesto među vjernicima ove mjesne Crkve, naglašena je pastoralna briga za zaručnike, mlade obitelji, rastavljene i ponovno civilno vjenčane, neoženjene mladiće i neudane djevojke;[4]
- unutar vjernika laika posebno mjesto posvećeno je i mladima, starijim i bolesnim osobama te posebnim skupinama (siromašni, rubni vjernici, djeca s posebnim potrebama, migranti, stradalnici Domovinskog rata, branitelji, obitelji poginulih branitelja, osobe s PTSP-om, zatvorenici, političari, gospodarstvenici i prosvjetni djelatnici);[5]
- istaknuta je i potreba veće zauzetosti oko pastorala zvanja kako bi oni koji još nisu otkrili svoj poziv to mogli učiniti uz pomoć Crkve te kako bi mjesna Crkva time odgovorila na smanjenje broja svećeničkih i redovničkih zvanja;[6]
- Crkva vrhbosanska prepoznaje i nove crkvene pokrete kao način nastojanja življenja Radosne vijesti i doprinosa pri izgradnji kraljevstva Božjega; stoga je potrebno da svi pastoralni subjekti upoznaju i vrednuju njihovo djelovanje te ih integriraju u cjelokupno poslanje mjesne Crkve;[7]
- u pastoralni djelokrug ulaze i osobe drugih nekatoličkih Crkava i kršćanskih zajednica te osobe drugih vjera i kultura kroz njegovanje dijaloga s drugim kršćanima, religijama i kulturama.[8]

Govoreći o Bogu posvećenim osobama, *Izjave i odluke* ističu sljedeće:[9]

2 Usp.: IOPSVN, br. 1-141.
3 Usp.: IOPSVN, br. 16-24.
4 Usp.: IOPSVN, br. 33-51.
5 Usp.: IOPSVN, br. 52-56; 62-81.
6 Usp.: IOPSVN, br. 56, § 7; 57-61.
7 Usp.: IOPSVN, br. 135-138.
8 Usp.: IOPSVN, br. 139-141.
9 Usp.: IOPSVN, br. 10-15.

- Crkva vrhbosanska prepoznaje važnost prisutnosti redovnika i redovnica jer vlastitim darovima doprinose različitim područjima djelovanja ove mjesne Crkve; naglašeno je kako njihov doprinos prije svega proizlazi iz onoga što *jesu* (svjedočanstvo radikalnog nasljedovanja Krista kroz evanđeoske savjete), a tek potom dolazi njihovo činjenje;
- osjeća se potreba boljeg usklađivanja pastoralnog djelovanja redovnika i redovnica s nadbiskupijskim programima i inicijativama čime bi se izbjegle paralelne aktivnosti te jačao duh zajedništva.

Iz dijela dokumenta posvećenog prezbiterima izdvajam sljedeće:[10]

- jačanje brige prezbitera prije svega o vlastitoj duhovnosti, njegovanje svećeničkog bratstva i iskrenog prijateljstva, konstruktivno sudjelovanje na raznim nadbiskupijskim susretima;
- sredstvo ostvarenja gore navedenoga jest trajna teološko-pastoralno-duhovna formacija; ona je dužnost i pravo svakog svećenika naše Nadbiskupije (s posebnim naglaskom na mlade svećenike) koja pomaže uvijek iznova otkrivati vlastiti identitet, jačati vjernost službi, produbljivati smisao poziva te usavršavati pastoralnu ljubav; čak šest paragrafa posvećeno je temi trajne formacije, što tu temu stavlja kao prioritetnu u pastoralnoj brizi naše mjesne Crkve za prezbitere.

Kako dajemo Kristov život?

Nakon što smo vidjeli komu je sve upućena pastoralna briga u *Izjavama i odlukama,* sada želimo izvući iz istog dokumenta koja su obilježja te pastirske brige, tj. kako se daje Kristov život svakom članu naroda Božjeg. To su, po mojem sudu, prije svega sljedeće dvije osobine pastorala:

- pedagogija praćenja, tj. *strpljive* i *zauzete blizine* kroz prisutnost pastira u raznim razdobljima i situacijama života vjernika; rekao bih da ta pedagogija praćenja ima obilježje *hijerarhijske* i *uzajamne zauzete prisutnosti*: od Krista, vrhovnog pastira, preko biskupa i prezbitera do svakog vjernika, a onda od toga vjernika natrag preko svih nabrojenih do samoga Krista (Krist se brine za mene i ja se brinem za Krista; netko se u Crkvi brine za mene i za nekoga se ja brinem u Crkvi);[11]
- uključivanje vjernika laika u pastoral (obitelji, mladi, vjeroučitelji, laici postavljeni u razne službe, župna pastoralna i ekonomska vijeća, novi crkveni pokreti, razni stručnjaci) čime oni nisu više samo predmet pastoralne brige nego i punopravni nositelji (subjekti) pastoralnog djelovanja; time se radi na izgradnji pastorala obilježenog *suodgovornošću*,

10 Usp.: IOPSVN, br. 1-9.

11 Usp.: IOPSVN, br. 36.

suradnjom i *dijalogom* svakog člana naroda Božjeg; ukratko, *Izjave i odluke* putokaz su nam za jačanje ne samo *pastorala* za drugoga nego zajedno *s drugim*.[12]

Kroz spomenuta dva obilježja pastorala može se lakše ostvariti prelazak sa „servisnog" na evangelizacijski tip pastorala, koji potiče osobni susret s Kristom i aktivno sudjelovanje u zajednici.[13]

Neka bude spomenuto još i da u pastoralu na temelju ovog dokumenta važnu ulogu imaju i sredstva društvenih komunikacija bilo klasična, bilo suvremena jer mogu poboljšati pastoralno i evangelizacijsko djelovanje kroz prisutnost naše mjesne Crkve u njima.[14]

Pastoralne odluke

Ostalo nam je vidjeti još koje su najznačajnije pastoralne odluke u dokumentu. Najveću težinu sigurno nosi *odluka o osnivanju Ureda za pastoral na razini Nadbiskupije*, koji će imati sljedeće zadaće: pratiti i analizirati stanje pastorala, davati smjernice i upute za pastoralni rad, organizirati formativne i duhovne susrete za pastoralne djelatnike, pokretati nove pastoralne inicijative te provoditi zajedničke projekte u suradnji s različitim ustanovama.[15]

Uz osnivanje ovog ureda izdvajam još neke odluke, vezane prije svega uz sadržaj mojega današnjeg izlaganja:

- osnivanje posebnog povjerenstva na razini Nadbiskupije koje će izraditi konkretne programe trajne formacije svećenika;[16]
- osnivanje Nadbiskupijskog vijeća za Bogu posvećene osobe ili imenovanje povjerenika za iste;[17]
- zaručnički tečajevi obvezni su za sve koji namjeravaju sklopiti ženidbu i razlikuju se od Postupka za ženidbu;[18]
- imenovanje bolničkih kapelana u mjestima gdje postoje bolnice, a gdje to još nije napravljeno;[19]
- obveza pretkrsnih susreta s roditeljima i kumovima kako bi ih se dostatno poučilo o smislu i značenju krštenja;[20]

12 Usp.: IOPSVN, br. 56, § 2; 138, § 2 i 3; 203.
13 Usp.: IOPSVN, br. 122, § 2.
14 Usp.: IOPSVN, br. 82-94.
15 Usp.: IOPSVN, br. 26, § 1.
16 Usp.: IOPSVN, br. 9, § 10.
17 Usp.: IOPSVN, br. 15, § 6.
18 Usp.: IOPSVN, br. 51, § 2 i 3.
19 Usp.: IOPSVN, br. 74, § 5.
20 Usp.: IOPSVN, br. 113, § 2.

- župna kateheza za prvu pričest mora trajati najmanje dvije godine, a za potvrdu barem tri godine;[21]
- imenovanje Nadbiskupijskog povjerenika za ekumenski, međureligski i međukulturni dijalog;[22]
- svaka župna zajednica obvezna je izraditi vlastiti pastoralni plan i program, koji treba biti usklađen s nadbiskupijskim te napraviti evaluaciju na kraju svake pastoralne godine, koja će sačinjavati sastavni dio župne administracije.[23]

Zaključak

Na kraju, sigurno da je i ovaj dokument obilježen *nedostatnošću* i *ljudskom nesavršenošću*, pa tako nije ni savršen pastoralni putokaz i sredstvo. No, ako Bog može sa svakim od nas kao nedostatnim oruđem u svojim rukama ipak djelovati, onda i mi možemo i s ovim dokumentom, iako nedostatnim, ipak davati drugima Kristov život.

Ante Vrhovac

21 Usp.: IOPSVN, br. 113, § 5.
22 Usp.: IOPSVN, br. 141, § 2.
23 Usp.: IOPSVN, br. 190, § 4-7.